

Haninge kommun
utbildningsforvaltningen@haninge.se

2022-06-17
Dnr 2019:5786

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vid Åbyskolan i Haninge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Åbyskolan i Haninge kommun avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Åbyskolan i Haninge kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Åbyskolan den 26 och 27 april 2022 och genomförde en digital intervju med rektorn den 29 april 2022. Besöket genomfördes av utredarna Lisbeth Ahlqvist och Sara Algulin. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, nyckelpersoner (biträdande rektor samt två lärare med uppdrag att utveckla undervisningen), representanter för elevhälsan och rektorn samt fem lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områden fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver skapa reella möjligheter för samtliga lärare och elevhälsoteam att samverka för att identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och för att planera, genomföra och vid behov utveckla undervisningen för elevgruppen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-12-19 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen *genomsyras av ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna metodiskt planerar och genomför en undervisning som gör att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får tillräckliga utmaningar och stöd att komma vidare i sin kunskapsutveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna planerar undervisningen och förbereder uppgifter och material så att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmaningar och stimulans. Vidare visar granskningen att lärarna beaktar elevers tidigare prestationer och kontinuerligt reviderar sin planering med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Därutöver visar granskningen att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling utmaningar med utgångspunkt i deras kunskapsnivå och vid behov också ger elever möjlighet till breddning och fördjupning. Granskningen visar också att lärarna använder olika metoder och material så att elever får möta en variation i undervisningen samt att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling lämpligt form av stöd och uppmuntrar dessa elever genom att ge dem erkänsla för sina ansträngningar. Vidare visar granskningen att lärarna ger elever återkoppling om hur de ligger till och om hur de kan arbeta för att utveckla sina kunskaper ännu mer. Granskningen visar också att lärarna ger elever stöd att överblicka arbetet och stödjer elever att ta sig in på nya områden. Av granskningen har det också framkommit att lärarna i huvudsak har ändamålsenliga förväntningar som utgår från en aktuell bild av elevernas kunnande och som kommer till uttryck i tilltal och bemötande. Avslutningsvis visar granskningen inget annat än att lärarna ger både pojkar och flickor, som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, den ledning och stöttning de behöver.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna utifrån de förutsättningar de får i organisationen planerar undervisningen och förbereder med uppgifter och material så att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får utmaningar och stimulans. Av intervjun med lärarna framgår att de gör en gemensam grovplanering för de tre klasserna i årskurs 4 som de sedan utvecklar efter de behov som eleverna har i respektive klass. Lärarna berättar att även om det finns få elever i årskurs 4 som bedöms ligga långt fram i sin kunskapsutveckling, har lärarna alltid förberett med extrauppgifter eller fördjupningsuppgifter till de elever som blir klara snabbt. En lärare har till exempel utformat ett häfte till varje elev med repetitionsuppgifter i matematik, svenska och engelska och en annan lärare utformar uppgifter i engelska där elever antingen kan skriva ett ord, sätta ordet i en mening eller väva in ordet i ett sammanhang. Rektorn och nyckelpersonerna berättar att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas individuella behov, vilket inkluderar de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har. Av intervjuerna med eleverna och av observationer bekräftas bilden av att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas individuella behov och att lärarna utformar extrauppgifter till elever som blir klara snabbt. Eleverna berättar att de till exempel får arbeta i en bok med extra uppgifter i matematik, svenska och engelska och att det finns både lättare och svårare uppgifter på lektionerna. Merparten av de elevuppgifter som Skolinspektionen tar del av är exempel på "öppna" uppgifter utan tak där eleverna kan utveckla sina svar. En av extra uppgifterna är ett individuellt utformat häfte med repetitionsuppgifter i ämnena matematik, svenska och engelska som eleverna kan arbeta med om de blir klara snabbt och som fylls på med nya uppgifter om det finns sådana behov.

Granskningen visar att lärarna i sin planering beaktar elevernas tidigare prestationer och att de kontinuerligt reviderar sin planering med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Enligt rektorn får lärarna information om elevernas kunskapsnivå och individuella behov vid de överlämningskonferenser som genomförs i samband med att lärarna tar över en ny klass. Vid intervjun med lärarna framkommer att lärarna utöver den information de får vid överlämningskonferenser på olika sätt tar reda på elevernas aktuella kunskapsnivå och att de reviderar sin planering utifrån sin kännedom om elevernas kunskaper och behov. En lärare berättar till exempel att hen inför ett nytt arbetsområde tar reda på vad eleverna kan genom att eleverna får skriva ned sina förkunskaper vilket eleverna därefter diskuterar i par och i helklass. Lärarna säger också att de tar reda på vad eleverna kan genom samtal med eleverna under lektionerna. Därutöver berättar lärarna att de regelbundet kartlägger elevernas läsfärdigheter och en lärare berättar att hen reviderade sin planering när resultatet av en sådan kartläggning visade att enbart en elev i klassen hade en för årskursen förväntad läsförståelsenivå. En annan lärare berättar att hen

pratar med eleverna om de texter som eleverna läser och att texter väljs ut med hänsyn tagen till var eleverna befinner sig i sin läsutveckling. Eleverna säger att lärarna vet vad eleverna kan eftersom lärarna tar reda på det, till exempel genom att de läser allt eleverna lämnar in och genom att de går runt i klassrummet och lyssnar på eleverna. Vid intervjuer med eleverna framgår att de arbetar med olika uppgifter, vilket bekräftar bilden av att lärarna utgår från varje elevs kunskapsnivå och behov. En elev berättar att hen får skriva faktatexter istället för att arbeta med lera och en annan elev säger att hen får arbeta med individuella uppgifter på datorn. Vid lektionsobservationerna ser Skolinspektionen flera exempel på att lärarna har planerat undervisningen utifrån sin kännedom om elevernas individuella kunskaper och behov, till exempel ser Skolinspektionen att det finns elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling som arbetar individuellt med datorn och har avskärmade arbetsplatser. Även om lärarna berättar att de anpassar undervisningen utifrån elevernas aktuella kunskapsnivå och ser till att alla elever utmanas, säger lärarna också att de har otillräckliga förutsättningar att planera och förbereda undervisningen bland annat för att lärarna under det gångna året vikarierat för varandra. Rektorn berättar att lärarna har schemalagd planeringstid varje vecka, men att rektorn under pandemin låtit lärarna planera från hemmet.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling utmaningar med utgångspunkt i deras kunskapsnivå och vid behov ger de också elever möjlighet till breddning och fördjupning. Lärarna berättar att de ser till att elever får möjligheter till breddning och fördjupning bland annat genom att de låter elever fördjupa sig inom sina intresseområden. En lärare berättar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har ett eller några intresseområden som de gärna utforskar. Här nämner läraren en elev som genomfört en noggrann kartläggning inom sitt specifika intresseområde och en annan elev som skriver texter på engelska. Ytterligare exempel på att elever får utmaningar och möjlighet till breddning och fördjupning genom sitt intresse är då en lärare berättar att en elev har utrymme i sitt schema för att utveckla sitt specialintresse och att en annan elev, med intresse för historia, skriver historiska berättelser. Vid lektionsobservationer ser Skolinspektionen exempel på att lärarna utformar uppgifter med ramar men utan tak som gör att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling kan utveckla sina svar. Av intervjuer med elever framkommer att lärarna vet vad eleverna är intresserade av bland annat för att eleverna berättar eller skriver ned vad de gjort efter helger och lov. En del av de intervjuade eleverna säger att de får tillräckliga utmaningar på lektionerna. Till exempel får eleverna arbeta med mer utmanande uppgifter i matematikboken eller med extrauppgifter i matematik, medan några elever säger att uppgifterna ibland är för lätta. Intervjuade elever berättar emellertid samstämmigt att de aldrig behöver vänta in sina klasskamrater om de blir klara snabbt, eftersom det alltid finns uppgifter de kan arbeta med.

Granskningen visar att lärarna använder några olika metoder och material så att eleverna får möta en variation i undervisningen. Lärarna berättar att de varierar undervisningen utifrån de behov som finns i respektive klass, vilket bland annat handlar om att lärarna växlar mellan olika aktiviteter och därigenom skapar en balans mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet. Av intervjun med lärarna framgår att eleverna bland annat får arbeta i smågrupper, enskilt eller alla tillsammans och att lärarna använder filmklipp och kreativt skapande i undervisningen. Vid lektionsobservationer ser Skolinspektionen flera exempel på att lärarna varierar undervisningen, bland annat genom att lärarna växlar mellan olika moment under en och samma lektion. Skolinspektionen ser också att lärarna använder multimediala verktyg i undervisningen. Vid en lektionsobservation arbetar eleverna kreativt med färg och form och vid en annan lektion får eleverna röra på sig när de går runt i klassrummet och på given signal förklara ämnesspecifika begrepp för varandra. Av elevintervjun bekräftas den bild som framträder vid intervjun med lärarna och av lektionsobservationer att lärarna har metoder för att variera undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever, då eleverna till exempel berättar att de bygger en vikingaby och planterat sticklingar.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna ger elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling lämplig form av stöd och också uppmuntrar dessa elever genom att ge dem erkänsla för sina ansträngningar. Av intervjun med lärarna och med nyckelpersonerna framgår att lärarna utformar individanpassningar inom ramen för klassrumsundervisningen vilket gör att även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får stöd, uppmuntran och erkänsla för sina ansträngningar. Lärarna berättar att de utöver individanpassningarna också uppmuntrar elever som vill nå längre genom att ge dem erkänsla för sina ansträngningar, bland annat genom formativa samtal efter genomarbetat kapitel eller genom samtal som förs med eleverna under lektionerna. En lärare berättar att hen till exempel uppmuntrar och ger elever erkänsla för ansträngningar när elever visar för klassen vad de gjort på sina "mini -whiteboards" och en annan lärare säger att hen uppmuntrar och stödjer eleverna vid enskilda samtal. Ett annat sätt att också ge stöd till elever som vill nå längre är, enligt lärarna, att uppmuntra elever att komma på läxhjälpen som genomförs regelbundet varje vecka. Intervjuade elever berättar att lärarna motiverar dem under lektionerna genom att till exempel säga "kom igen nu, ni klarar det" och att lärarna hjälper dem förstå genom att förklara på ett annat sätt. Vid lektionsobservationer ser Skolinspektionen att lärarna rör sig runt i klassrummet och stödjer och uppmuntrar elever genom att ge dem erkänsla för deras arbete, oavsett elevers kunskapsnivå.

Granskningen visar att lärarna regelbundet ger elever återkoppling på hur de ligger till just nu och om hur eleverna kan arbeta för att de ska utveckla sina kunskaper ännu mer. Av intervjun med lärarna framgår att de ger elever både muntlig och skriftlig återkoppling. Lärarna berättar att de bland annat ger eleverna muntlig

återkoppling i enskilda samtal men också skriftlig återkoppling i de digitala dokument som eleverna lämnar in. Av intervjun med nyckelpersonerna framgår att lärarna ger eleverna individuell återkoppling under lektionerna, till exempel att lärare ber elever utveckla något eller att lärare frågar elever hur de kan nå en annan nivå. Eleverna berättar att de både får skriftlig återkoppling digitalt och på papper och att lärarna berättar för dem hur det går under lektionerna. En elev säger att lärarna klart och tydligt berättar för eleverna vad de gjort bra och vad de behöver öva mer på och en annan elev berättar att lärarna ger dem komplimanger om de gjort något bra. Skolinspektionen tar vid besöket del av fem elevers skriftliga utvecklingsplaner där det finns information om hur skolan ska arbeta och vad elev och dennes vårdnadshavare kan göra för att eleven ska utvecklas mot målen.

Granskningen visar vidare att lärarna ger elever stöd att överblicka arbetet och också stödjer elever att ta sig in på nya områden. Intervjun med lärarna och genomförda lektionsobservationer ger en samstämmig bild av att lärarna på olika sätt hjälper eleverna att överblicka arbetet. Skolinspektionen ser vid lektionsobservationer bland annat att lärare använder visuellt stöd för hur en faktatext ska byggas upp och lärarna berättar att de lär eleverna arbeta med tankekartor. En lärare berättar att hen ställer så kallade "sokratiska frågor" till eleverna som gör att eleverna reflekterar över sitt kunnande och lär sig tänka på nytt sätt. Utöver att lärarna använder visuellt stöd ser Skolinspektionen vid lektionsobservationer också att lärarna ger elever stöd att överblicka sitt arbete genom att både undervisningen och den fysiska miljön är anpassad efter elevernas individuella behov och förutsättningar. Det handlar till exempel om individuellt visuellt stöd, hörlurar och avskärmade arbetsplatser även till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och som behöver den formen av stöd.

Granskningen har inte visat annat än att lärarna ger både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling den ledning och stöttning de behöver. Av intervjun med lärarna framgår att lärarna under lektionerna använder olika metoder för att låta alla elever, oavsett elevers kunskapsnivå, kön och bakgrund, komma till tals. En lärare berättar att hen till exempel uppmärksammar alla elever genom att hen lottar eller delar in eleverna i grupper där grupperna får framträda på olika sätt. En annan lärare berättar att hen låter eleverna prata en och en. Lärarna säger också att elevernas personlighet i större utsträckning påverkar hur lärarna utformar undervisningen än elevernas kön, eftersom det finns elever som tar stort talutrymme och det finns elever som tar litet talutrymme. En lärare berättar att den största skillnaden mellan elever snarare handlar om eleverna kommer från studievana eller studieovana hem, än om deras kön.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärarna i huvudsak har ändamålsenliga förväntningar som utgår från en aktuell bild av elevernas kunnande och som kommer till uttryck i tilltal och bemötande. Av intervjuer med lärarna, nyckelpersoner och rektorn framgår att lärarna till stora delar individanpassar undervisningen, vilket betyder att både

undervisningen och uppgifterna utgår från adekvata förväntningar på eleverna. Lärare berättar att de har höga förväntningar på alla elever och att de höga förväntningarna kommer till uttryck när lärare till exempel visar eleverna deras individuella kunskapsutveckling eller när lärare i sina samtal med eleverna utgår från att alla elever så småningom ska läsa på universitet. En lärare berättar att hen uppmuntrar elever som kommit långt i något ämne bland annat genom att de får hjälpa andra elever vilket eleverna bekräftar. Vid genomförda lektionsobservationer ser Skolinspektionen exempel på att lärarna i tilltal och bemötande uttrycker ändamålsenliga förväntningar på eleverna bland annat när en lärare säger till en elev att "beskriva flingorna, var de stora som bomull? Du ska få igång filmen i mitt huvud" eller när en annan lärare utformar ett moment där elevernas läser varandras texter för att se om de följt checklistan för faktatexter.

Granskningen har inte visat annat än att lärarnas undervisning är fri från stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Av de lektionsobservationer och intervjuer som Skolinspektionen genomför har det inte framkommit annat än att lärarna anpassar undervisningen och uppgifterna utifrån elevernas individuella behov, oavsett elevers kön, bakgrund och kunskapsnivå. Lärarna berättar att de ger både hela gruppen och enskilda elever beröm. En lärare berättar att hen använder loggböcker och klassråd som ett sätt för att få reda på vad eleverna tycker om undervisningen.

Granskningen visar att lärarna medvetet kompenserar med uppmuntran och stöd till alla elever, även till de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, om sådant stöd saknas hemifrån. Rektorn berättar att skolan ligger i ett socioekonomiskt utsatt område där många vårdnadshavare har låg utbildningsbakgrund. Av den anledningen finns det ett stort antal elever på skolan, som oavsett elevernas kunskapsnivå, kommer från studieovana hem och som saknar stöd och uppmuntran för skolarbetet hemifrån. Rektorn säger att lärarna kompenserar för avsaknaden av stöd hemifrån bland annat genom en väl förberedd och strukturerad undervisning med tydliga genomgångar och visuellt stöd i samtliga klassrum. Därtill framgår av intervjuer med skolpersonal och rektorn att det finns läxhjälp som organiseras inom arbetslagen vid flera tillfällen i veckan och lovskola, som på grund av pandemin, i år anordnas enbart för elever i årskurs 6. Av intervjuer med nyckelpersonerna framkommer vidare att skolan också kompenserar de elever som saknar stöd hemifrån genom att till exempel erbjuda samtliga elever frukost och simskola.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i begränsad omfattning ger stöd för en undervisning som även tillgodoser de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn ser till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs och prioriteras i lika hög utsträckning som andra elever i resultatuppföljningar. Vidare visar granskningen att rektorn visserligen använder uppföljningen och analysen av skolans resultat som ett underlag för att identifiera utvecklingsbehov, men underlagen används i mindre utsträckning för att identifiera utvecklingsbehov i undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Därutöver visar granskningen att det finns upparbetade rutiner för hur elevhälsoteamet ska bistå lärarna i att genomföra och utveckla undervisningen, även om elevhälsoteamet insatser i huvudsak riktas mot att alla elever ska nå målen. Granskningen visar också att elevhälsoteamet har begränsade reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att det visserligen finns gemensamma rutiner till stöd för genomförandet av undervisning och för att ta del av ny kunskap i undervisningen, men att dessa rutiner i mindre utsträckning omfattar undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Granskningen visar därutöver att lärarna har begränsade möjligheter att både på egen hand och tillsammans med andra utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Avslutningsvis visar granskningen att det inte finns tid avsatt för samverkan inom den egna skolan eller mellan skolor för att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn ser till att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs och prioriteras i lika hög utsträckning som andra elever i resultatuppföljningar. Rektorn, nyckelpersonerna och representanter för elevhälsoteamet berättar att alla elevers resultat följs upp fyra gånger per år i en så kallad rapport till rektor (RTR). I rapporten kategoriserar lärarna eleverna efter kunskapsnivå, där elever som når godtagbara kunskaper eller mer markeras med blå färg. Av inkommen dokumentation och av intervjun med nyckelpersonerna framgår att lärarna sammanställer kunskapsresultaten som de följer upp och analyserar. Nyckelpersonerna berättar att lärarna har tid avsatt för att kategorisera, sammanställa och analysera kunskapsresultaten och att analysen utgår från ett antal givna frågor som bland annat handlar om att resultatunderlaget ska relateras till kön, klasser, ämnen och förmågor. Enligt inkommen dokumentation ska lärarna i sina analyser också beskriva om de insatser som genomförts lett till önskat resultat och redogöra för vilka insatser som framöver krävs för att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten. Representanter för elevhälsoteamet och nyckelpersonerna berättar att skolans specialpedagog involveras i uppföljningen bland annat genom att hen planerar den klasskonferens som arbetslaget tillsammans med biträdande rektor genomför i samband med analyserna. Såväl nyckelpersonerna som elevhälsoteamets representanter berättar att samtliga elever diskuteras på klasskonferenserna, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. Rektorn, nyckelpersonerna och representanter för elevhälsoteamet berättar att rektorn säkerställer att kunskapsresultaten och undervisningens kvalitet följs upp genom att rektorn tar del av "Rapport till rektor" (RTR) och genom den återkoppling rektorn får från biträdande rektor som bland annat gör klassrumsbesök. Enligt nyckelpersonerna och representanter för elevhälsoteamet har biträdande rektor god kännedom om klasserna och om undervisningen.

Granskningen visar att rektorn visserligen använder uppföljningen och analysen av skolans resultat som ett underlag för att identifiera utvecklingsbehov, men underlagen används i mindre utsträckning för att identifiera utvecklingsbehov i undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn berättar att hen utgår från uppföljningen av skolenhetens resultat vid tjänstefördelningen, där lärarkompetensen fördelas på ett sådant sätt att den stämmer överens med de behov som finns i respektive årskurs. Därutöver säger rektorn att hen också använder analysen av resultatuppföljningen för att identifiera utvecklingsbehov och utforma insatser. Rektorn berättar till exempel att insatser utformats i de grupper där uppföljningen visat att det funnits skillnader mellan könen. Vid intervjuer med rektorn, nyckelpersonerna och representanter för elevhälsoteamet framkommer också att den pågående kollegahandledningen, är en insats som utgår från identifierade behov. Rektorn och representanter för elevhälsoteamet berättar att kollegahandledningen ska utveckla läsförmågan hos eleverna och öka tryggheten på skolan. Därutöver säger rektorn att analysen av kunskapsresultaten också

används som ett underlag för lärarna att planera undervisningen på ett sådant sätt så att den tillgodoser alla elevers behov. Av inkommen dokumentation och av intervjun med nyckelpersonerna framgår att analyser av resultatunderlagen också visat att det finns behov av att utveckla bedömarkompetensen, skapa forum för sambedömningar och införa ämneskonferenser på skolan. Eftersom skolan i nuläget prioriterar insatser för att utveckla läsförmågan och öka tryggheten har arbetet med de övriga utvecklingsområdena stått tillbaka.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det finns upparbetade rutiner för hur elevhälsoteamet ska bistå lärarna i att genomföra och utveckla undervisningen, även om elevhälsoteamets insatser i huvudsak riktas mot att alla elever ska nå målen. En sådan upparbetad rutin där elevhälsoteamet bistår lärarna i att utveckla undervisningen för alla elever, som kommer fram vid intervjuer, är de klasskonferenser som genomförs regelbundet. En annan upparbetad rutin för hur elevhälsoteamet bistår lärarna att utveckla undervisningen, är elevhälsoteamets veckovisa "drop - in" tider där lärarna vid behov bokar in sig för att diskutera enskilda elever. Av intervjuer med nyckelpersoner framgår att det är vid dessa "drop -in" möten som elevhälsoteamets kompetenser i första hand bistår lärarna i att genomföra och utveckla en undervisning som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Elevhälsoteamets representanter berättar att lärarna vid dessa möten ibland tar upp elever som på olika sätt har svårigheter i skolsituationen där det förs resonemang om svårigheterna kan bero på understimulans. Representanter för elevhälsoteamet berättar vidare att de också bistår lärarna med stöd kring läromedel.

Vidare visar granskningen att elevhälsoteamet har begränsade reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vid intervjun med elevhälsoteamets representanter framkommer att elevhälsoteamet inom ramen för sina upparbetade rutiner, som regelbundna klasskonferenser och veckovisa "drop-in" tider har möjlighet att samverka med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Emellertid framgår det vid intervjun med företrädarna för elevhälsoteamet att elevhälsoteamets specialpedagogiska kompetens i huvudsak arbetar med att stödja elever som är i behov av stöd, med generella insatser som kollegahandledning och dokumentation samt med delar av det systematiska kvalitetsarbetet. En representant för elevhälsoteamet berättar att hen ger stöd till elever som behöver stöd enskilt eller i mindre grupper och att det inte finns utrymme att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Därutöver framgår det vid intervjuer med elevhälsoteamets representanter och nyckelpersonerna att det finns ett stort antal elever på skolan som är i behov av stöd och som får extra

anpassningar inom ramen för klassrumsundervisningen, vilket på olika sätt påverkar lärarnas förutsättningar att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i ett eller flera ämnen. Vidare framgår det vid intervju med elevhälsoteamets representanter att även om elevhälsoteamet till viss del bistår lärarna genom samtal om hur lärarna ska genomföra och utveckla en undervisning som också inkluderar de behov som elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling har, är det i huvudsak lärarna som på egen hand planerar, genomför och utvecklar undervisningen så att den tillgodoser alla elevers behov.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det visserligen finns gemensamma rutiner till stöd för genomförandet av undervisning och för att ta del av ny kunskap, men att dessa rutiner i mindre utsträckning handlar om genomförandet av undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Vid intervjun med nyckelpersonerna och representanter för elevhälsoteamet framgår att det pedagogiska arbetet i kollegiet och utvecklingsarbetet fått stå tillbaka under pandemin vilket betyder att vissa aktiviteter till stöd för genomförandet av undervisningen, som ämneskonferenser och sambesök, inte genomförts under den senaste perioden. Eftersom det är få elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling är det också färre samtal som förs om elevgruppen inom ramen för de rutiner som finns, berättar rektorn. Därutöver säger rektorn att det inte finns någon samverkan med andra skolenheter kring elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Den bild som framträder vid samtliga intervjuer med skolpersonal och rektorn är att även om det finns rutiner till stöd för genomförandet av undervisningen så riktas fokus i huvudsak mot att alla elever ska må målen för utbildningen. I mindre utsträckning används de rutiner som finns för att se till att de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har tillgodoses.

Granskningen visar att lärarna har begränsade möjligheter att tillsammans med andra utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjun med rektorn framgår att det finns veckovisa tider avsatta för lärarna att samverka med varandra för att utveckla undervisningen, men vid intervjun med lärarna framkommer att det finns litet utrymme att samverka inom arbetslaget och inget utrymme att samverka med andra kollegor. Rektorn berättar att lärarna individanpassar undervisningen så att den tillgodoser alla elevers behov, men att fokus av nödvändighet riktas mot elever som har svårt att nå målen.

Vidare visar granskningen att det inte finns tid avsatt för samverkan inom den egna skolan eller mellan skolor för att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår att det inte finns någon samverkan inom skolan och mellan skolor när det gäller den här elevgruppen. Rektorn berättar att kommunen anordnar gemensamma stadieövergripande konferenser för lärare men på dessa konferenser finns det ingen tydlig agenda som även beaktar den här elevgruppens behov i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver skapa reella möjligheter för samtliga lärare och elevhälso-teamet att samverka för att identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och för att planera, genomföra och vid behov utveckla undervisningen för elevgruppen

Även om granskningen visar att lärarna planerar och genomför en individanpassad undervisning som inkluderar anpassningar för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling i ett eller flera ämnen, så visar granskningen att det saknas regelbundna forum för samverkan mellan alla undervisande lärare och elevhälso-teamet för att identifiera, planera, genomföra och vid behov utveckla undervisningen för elevgruppen. I denna samverkan ingår både att säkerställa att elever som kommit långt i ett eller flera ämnen identifieras och att det finns forum för samverkan kring planering, genomförande och vid behov utveckling av undervisning och för spridning av goda undervisningsexempel.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar regelbundna forum för samverkan både för att identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och för att diskutera de behov som elevgruppen har i undervisningen. Denna regelbundna samverkan kan till exempel handla om frågor som rör bedömning, utveckling av ämnen, eller om att sprida goda exempel.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Lisbeth Ahlqvist

Föredragande
Signerat av: Lisbeth Ahlqvist

I handläggningen av ärendet har även utredarna Anna Johansson och Sara Algulin deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionens besök på Åbyskolan i Haninge kommun genomfördes den 26 och 27 april 2022 av utredarna Lisbeth Ahlqvist och Sara Algulin. Vid besöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, nyckelpersoner och representanter för elevhälso-teamet samt lektionsobservationer och dokumentstudier. Intervju med rektor genomfördes digitalt den 29 april 2022.

Åbyskolan i Haninge kommun är en F- 6 skola med tre klasser i varje årskurs. Antalet elever på skolan är enligt uppgift från rektorn cirka 500 varav 66 elever går i årskurs fyra. Lärarna är indelade i årskursvisa arbetslag, ett arbetslag för F-1, ett för årskurs 2-4, ett för årskurs 4-6 och ett för fritidshemmet.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med nyckelpersoner (biträdande rektor samt två lärare med uppdrag att utveckla undervisningen)
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människor.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och

kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektorn behöver skapa reella möjligheter för samtliga lärare och elevhälsoteamet att samverka för att identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och för att planera, genomföra och vid behov utveckla undervisningen för elevgruppen
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?